

## Projekt hållbart byggande & boende i Falun

### Omställning Falun - vilka är vi?

Omställningsrörelsen arbetar för ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt långsiktigt hållbart samhälle. Det innebär bl a ett så lågt utnyttjande av naturresurser att naturen inte tar skada. En grupp inom Omställning Faluns nätverk är intresserad av att arbeta konkret med ett byggprojekt där vi försöker omsätta sådana tankar i praktiskt byggande och boende.

### Vad ska vi göra?

Vi arbetar f n med flera olika boendialternativ. Ett spår är att integrera det vi bygger med bebyggelse som redan finns och samtidigt höja kvalitén på ett sådant område (=högre grad av långsiktig hållbarhet). Det kan vara att bygga på 40- och 50-talshus med en våning som har odling på taket och möjlighet att installera hiss i huset. Eller att bygga på växthus på en befintlig fasad. En sådan förtätning ligger i linje med den policy som Falu kommun framfört.

Vi har f n nio olika lokaliseringar på förslag och en del av dem ligger längre från stadskärnan. Då blir det möjligt med djurhållning och s k skogsträdgårdar, en form av intensivodling i flera nivåer som flerdubblar avkastningen av livsmedel per ytenhet jämfört med traditionellt jordbruk. Men också sådan mer extern bebyggelse kan lokaliseras tillsammans med befintlig bebyggelse. Det kan vara en poäng att komplettera den bebyggelse som finns och tillföra platsen nya positiva funktioner. Platsen ska inte ligga för långt från god kollektivtrafik. Det ska vara möjligt att enkelt ta sig in till Faluns tätort utan bil.

En princip är att bygga hus som kan stå länge. Att riva hus och bygga nya innebär en stor åtgång av resurser, både av byggnadsmaterial och energi.

Vi planerar att använda ett s k öppet byggsystem som både är resurseffektivt och gör ett långt drivet boendeinflytande möjligt. Det fungerar som ett lego. De som ska flytta in i husen kan bestämma hur husen ska utformas, helt individuellt, och de byggs sedan med "legobitar" som kan vara 120 cm breda och ha full takhöjd. Sådana byggnader kan sedan enkelt förändras utifrån ändrade krav hos brukarna eller nya tekniska krav. Legobitarna tas bara isär och sätts ihop i nya kombinationer. Vid ombyggnader sparar man då både energiresurser och resurser för byggmaterial.

Vi har ännu inte fastnat för i vilka material "legobitarna" ska konstrueras men vi utgår från att trä blir en viktig del. Lokala byggnadsmaterial spar transporter och påverkar positivt sysselsättningen i regionen. Husen måste få minst passivhusstandard.

Kombinationen boende - odling är grundläggande. Detta av två skäl. Vi kommer att gå in i globala kriser av olika slag som äventyrar importen av livsmedel. Idag importerar vi hälften av våra livsmedel plus konstgödning och djurfoder. Vår beredskap inför livsmedelskriser är närmast obefintlig. Lokal produktion av livsmedel gör oss åtminstone delvis oberoende av importen, vi minskar de globala transporterna, därmed en stor energianvändning och källa till växthusgasutsläpp. Ett annat skäl är att vi idag inte, som i det gamla bondesamhället, har kretslopp av näring. Den stora importen av livsmedel motsvaras inte av någon återföring av näring till producentländerna. Enda rimliga möjligheten att få kretslopp av näring är att odlingar finns i närheten av människors bostäder. Vare sig vi bygger centralt i Falun eller mer externt är odlingen viktig.

Den sociala hållbarheten är minst lika viktig som hushållningen med naturens resurser. Det vi bygger ska innebära gemenskap, demokrati och en rättvis fördelning av resurser. Det får inte bli ett kategoriområde, här ska kunna bo barnfamiljer, ungdomar, ensamstående, äldre. Det måste finnas olika upplåtelseformer så att boendet kan passa alla plånböcker. Det ska vara blandat, stora och små bostäder. Bostadsområden kan bidra till integration som minskar motsättningar och fördomar i

samhället.

Byggande och boende hänger ihop, den sociala samvaron är viktig i byggandet. Den sociala processen måste starta redan när vi diskuterar platsval och sedan alltmer detaljerad utformning. Är det ett område där det redan bor folk är det viktigt att få med dem från början. Med ett flexibelt byggsystem kan både de som redan bor där och nyinflyttade få lösningar som passar utifrån olika individuella önskemål. Det vi bygger kan komplettera gammal bebyggelse med nya funktioner, t ex samlingslokaler, egna verkstäder, gemensamma odlingar etc.